

Střední škola sociální péče a služeb, nám. 8. května 2, Zábřeh

**TÉMATÁ K MATURITNÍ ZKOUŠCE
Z PRÁVA**

4. S

Studijní obor: Sociální činnost – sociálně správní

Forma studia: denní

Forma zkoušky: ústní

Školní rok: 2023/2024

Vypracovala: Mgr. Martina Šafářová

Projednáno předmětovou komisí 15. 9. 2023

Schváleno ředitelkou školy: .....

- 1. Vznik práva. Právní stát. Prameny práva.** Vymežit, kdy vzniká právo. Definovat, co je to právo a stát. První dochovaná písemná právní památka. Právo objektivní a subjektivní. Co je to právní stát? Jakými znaky se vyznačuje? Jaké jsou funkce práva? Co je to pramen práva a jaké druhy pramenů práva existují? Které se výhradně uplatňují v ČR?
- 2. Právní systém a právní řád.** Co jsou to právní odvětví? Nejvýznamnější odvětví práva, jejich charakteristika – vztah, které upravují, nejvýznamnější prameny práva (právní normy) jednotlivých odvětví. Co je to právní řád? Jak (podle čeho) jsou rozděleny normy v právním řádu? Právní síla předpisu. Význam Ústavního soudu.
- 3. Realizace a aplikace práva. Právní norma.** Rozdíl mezi vztahem společenským a právním. Charakteristika právního vztahu. Složky právního vztahu. Charakteristika jednotlivých právních skutečností – právních událostí, rozhodnutí orgánů veřejné správy, právních a protiprávních úkonů. Charakteristika prvků právního vztahu – subjektu, objektu a obsahu. Orgány provádějící aplikaci práva. Individuální právní akt. Typy individuálních právních aktů. Rozdíl mezi normou právní a dalšími společenskými normami. Definice právní normy. Znaky právní normy (normativnost, právní závaznost, obecnost, zvláštní státem uznaná forma, vynutitelnost státní mocí) – vysvětlit. Struktura právní normy. Platnost a účinnost právní normy. Zrušení a novelizace právní normy.
- 4. Ústavní právo. Lidská práva.** Charakteristika odvětví. Hlavní prameny práva. Ústava ČR – charakteristika, postavení v právním řádu ČR, strukturu Ústavy ČR. Listina základních práv a svobod. Principy, na nichž je LZPS založena. Čtyři základní skupiny lidských práv a svobod uvedených v LZPS (+ uvést příklad práva či svobody v každé skupině).
- 5. Dělbá státní moci.** Moc zákonodárná - Parlament ČR – Poslanecká sněmovna ČR, Senát ČR. Moc výkonná – vláda, prezident. Nařízení vlády. Moc soudní – soudci, soustava soudů v ČR.
- 6. Poslanecká sněmovna ČR.** Parlamentní volby v ČR. Průběh volební kampaně. Uzavírací klauzule. Výbory, komise PS ČR. Poslanecké kluby.
- 7. Poslanecký mandát a poslanecká imunita.** Co je to poslanecký mandát? Vznik a zánik poslaneckého mandátu. Druhy poslanecké imunity. Projednávání přestupků. Disciplinární řízení a pořádková opatření.
- 8. Legislativní proces.** Zákonodárná iniciativa (možnost předkládat návrhy zákonů). Důvodová zpráva. Průběh zákonodárné procedury. Senát ČR a prezident v legislativním procesu. Hlasování v Poslanecké sněmovně ČR (prostá, kvalifikovaná a absolutní většina, veřejné a tajné hlasování).
- 9. Rodinné právo – vznik a zánik manželství.** Neplatnost a neexistence manželství – 5 překážek manželství. Uzavírání manželství – sňatek občanský a církevní, prohlášení snoubenců. Zákonem stanovené způsoby zániku manželství. Rozvod sporný a nesporný. Možnosti rozhodnutí o poměrech nezletilých dětí na dobu po rozvodu manželství.

- 10. Vztahy mezi členy rodiny v rodinném právu.** Vztahy mezi manžely – vztahy osobního a majetkového charakteru (SJM). Vztahy mezi rodiči a dětmi – vznik, určování otcovství, rodičovská zodpovědnost. Vyživovací povinnosti v rodinném právu.
- 11. Občanské právo. Zastupování v občanském právu.** Charakteristika odvětví práva, dělení občanského práva, hlavní prameny občanského práva, subjekty občanského práva (fyzické osoby a jejich způsobilosti, právnické osoby). Zastupování v OP – zastupování ze zákona, zastupování smluvní na základě plné moci, dělení plné moci podle rozsahu, zánik plné moci.
- 12. Vlastnické právo.** Dědictví ze zákona jako jeden ze způsobů nabývání vlastnictví. Vlastnictví objektivní a subjektivní. Právní regulace vztahů mezi sousedy. Nabývání vlastnických práv. Spoluvlastnictví podílové a bezpodílové. Podíl. Zánik spoluvlastnictví. Společné jmění manželů. Dědění ze zákona, dědické třídy
- 13. Dědické právo.** Charakteristika, pojmy. Předpoklady přechodu majetku na dědice. Dědění ze zákona, dědické třídy. Dědická smlouva. Závět'. Odkaz, odkazovník. Jaké jsou další způsoby nabývání vlastnictví kromě dědění?
- 14. Pojem práv věcných a práva závazkového. Závazkové právo. Odpovědnost za škodu v občanském právu.** Věc jako předmět občanskoprávních vztahů. Věci a jejich dělení (§ 496 – 510 OZ). Závazkové právo (§ 1721...) - dělení závazků podle právního důvodu vzniku závazku a podle počtu subjektů, závazky z právních úkonů – smlouvy. Škoda v občanském právu. Způsob náhrady škody.
- 15. Občanské soudní řízení.** OSŘ – pojem a prameny. Průběh občanského soudního řízení – I. stupeň (příslušné soudy, o čem soud rozhoduje, náležitosti návrhu na zahájení řízení, účastníci řízení, dokazování, rozhodnutí soudu, právní moc rozhodnutí). Opravné prostředky – odvolání, obnova řízení a dovolání. Výkon rozhodnutí.
- 16. Správní právo. Veřejná správa** jako hlavní pojem správního práva. Charakteristika správního práva, hlavní prameny práva. Veřejná správa chápána jako činnost – charakteristika, rozdíl mezi správou veřejnou a správou soukromou, výsledky činnosti veřejné správy. Veřejná správa jako soubor institucí. Instituce, které vykonávají veřejnou správu přímo a instituce, jejich činnost je zpravidla jiná, ale veřejnou správu svým výkonem významně ovlivňují. Obce – charakteristika, typy, orgány obcí.
- 17. Státní správa a územní samospráva jako součásti veřejné správy.** Vlášda jako vrcholný orgán státní moci. Ministerstva a ostatní ústřední orgány státní správy, územní orgány státní správy. Kraje a jejich orgány. Krajské zastupitelstvo, rada, hejtman a krajský úřad. Obce. Samostatná a přenesená působnost obcí. Orgány obcí.
- 18. Správní řízení.** Charakteristika, dělení – správní řízení obecné a zvláštní, zásady správního řízení. Subjekty správního řízení. Správní orgán a jeho věcná, funkční a místní příslušnost. Nepodjatost. Účastník řízení. Průběh správního řízení – etapy a jejich charakteristika. Správní rozhodnutí.

- 19. Soudnictví, státní zastupitelství, advokacie, notářství.** Postavení soudů a soudců. Soudnictví civilní, trestní, správní a ústavní. Soustava soudů v ČR. Soudy obecné a specializované. Správní soudnictví – o čem rozhoduje, Nejvyšší správní soud. Státní zastupitelství – zařazení z hlediska dělby moci, soustava státního zastupitelství. Advokacie – charakteristika, Česká advokátní komora, oblast působení advokátů. Notářství – charakteristika, činnosti vykonávané notářem.
- 20. Trestní právo. Trestní právo hmotné. Trestný čin, tresty a ochranná opatření.** Struktura trestního práva – trestní právo hmotné a procesní. Rozdíl mezi přestupkem a trestným činem. Funkce a zásady trestního práva. Trestný čin – materiální a formální stránka. Prvky trestného činu. Trest, účel trestu, tresty pravidelné a výjimečné, typy věznic. Ochranná opatření – ochranná léčba, zabrání věci.
- 21. Trestní právo procesní. Subjekty trestního řízení. Průběh trestního řízení.** Charakteristika trestního práva procesního, orgány činné v trestním řízení, práva a povinnosti orgánů činných v trestním řízení a práva povinnosti obviněného, charakteristické rysy trestního řízení. Subjekty trestního řízení, osoba, proti níž je vedeno trestní řízení a její práva, úkoly státního zastupitelství v trestním řízení. Průběh trestního řízení – přípravné řízení, předběžné projednání obžaloby, hlavní líčení a jeho fáze, odvolací řízení, vykonávací řízení.
- 22. Pracovní právo. Pojem, prameny, subjekty pracovního práva. Vznik pracovního poměru, pracovní smlouva.** Charakteristika pracovního práva, pracovní právo individuální a kolektivní, prameny pracovního práva. Rozdělení subjektů pracovního práva – osoby fyzické a právnické. Odbory a kolektivní smlouvy. Vznik pracovního poměru – předmět a obsah pracovního poměru, vznik pracovního poměru, způsoby jeho založení. Pracovní smlouva. Povinné náležitosti pracovní smlouvy a další ujednání.
- 23. Pracovní doba a doba odpočinku.** Ukončení pracovního poměru. Délka pracovní doby stanovená Zákoníkem práce, zkrácení pracovní doby, kratší pracovní doba, rozvržení pracovní doby rovnoměrné a nerovnoměrné, pružné rozvržení pracovní doby, práce přesčas. Druhy dob odpočinku – přestávky v práci, odpočinek mezi směnami, nepřetržitý odpočinek v týdnu a svátky, dovolená na zotavenou. Ukončení, zánik pracovního poměru – způsoby. Dohoda, výpověď, okamžité zrušení pracovního poměru, ukončení pracovního poměru ve zkušební době, uplynutí doby.
- 24. Změny a skončení pracovního poměru.** Změny na straně zaměstnavatele. Změny v obsahu. Převedení na jinou práci. Přeložení. Pracovní cesta. Způsoby zániku PP.
- 25. Živnostenské právo.** Charakteristika živnostenského práva, historie, prameny. Charakteristické znaky živnosti, subjekty živnostenského podnikání, činnosti, které nelze považovat za živnost. Druhy živností. Podmínky provozování živností – všeobecné a zvláštní. Státní správa.